

Tutkimusraportti itäisestä rondellista ja siihen liittyvistä
kehämuurinosista

Kehämuurin itänurkassa, osittain sen sisäpuolella sijaitse-
van itäisen rondellin rakentaminen aloitettiin vuonna 1556
Henrik von Cöllenin johdolla. Aluksi torni rakennettiin kes-
kiaikaisen kehämuurin yhteyteen, mutta mahdollisesti jo 1500-
luvun lopulla rondelliin liittyviä kehämuurinosia vahvistet-
tiin, jolloin niistä tuli jopa neljä metriä paksut. Tässä
vaiheessa jäivät kaksi pohjoisinta ampuma-aukkoa pois käytös-
tä. Keskiaikaisen muurin tiiliverhoilua ei purettu, vaan se
on näkyvissä muurin sisällä. 1960-luvulla rekonstruoitu torni
on halkaisijaltaan 25 metriä, kaksikerroksinen ja harmaakives-
tä rakennettu. Muurinseinämä on noin kuusi metriä paksu. Tor-
nissa on kaikkiaan yhdeksän ampuma-aukkoa, joiden pielet on
muurattu tiilestä. Aukoista on rekonstruoitu seitsemän.

Toistaiseksi ei ole löytynyt mitään merkkejä siitä, että kehä-
muurin itäkulmassa olisi keskiajalla ollut torni. Mikäli sel-
lainen on ollut on se todennäköisesti hävitetty itäisen rondel-
lin rakentamisen yhteydessä. Tykkitornin vieressä, esilinnanpi-
han puolella on nk. itäinen kehämuuritorni. Torni on 7 x 9 met-
rin suuruinen, epäsäännöllisen neliön muotoinen, sen seinät ovat

noin puolentoista metrin paksuiset. Tornin kohdalta, keskiaikaisen kehämuurin päältä on löydetty toistaiseksi ainoan ampu-
ma-aukon pohja. Tornin pohjoiskulmassa on ollut uuni, jonka
pohja-ala on 2,5 x 2,8 metriä. Lattiana on ollut tiililattia.
Tornin seinämiä ei ole säilynyt kuin vajaan kahden metrin kor-
keudelta, joten ainoa rekonstruoitavissa oleva aukko on luoteis-
seinässä ollut ovi. Oviaukon pielet ovat tiiliset, muuten tor-
nin seinät ovat harmaakiviset.

Tornista tehtyjen ajoittavien löytöjen perusteella on voitu to-
deta, että torni on jäänyt pois käytöstä 1600-luvun loppupuolella.

Hämeenlinnassa 11.1.1982

Päivi Luppi